

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

NÁMĚTY PRO PODPORU SPOLUPRÁCE ŠKOL A ZAMĚSTNAVATELŮ

Skupina oborů vzdělání 53 Zdravotnictví
- kategorie dosaženého vzdělání M

OBSAH

Úvod.....	3
Slovníček pojmů	4
Legislativní prostředí	4
Popis cílů spolupráce škol se zaměstnavateli	6
Vymezení skupiny oborů vzdělání	7
Praktické vyučování	8
Využití odborníků z praxe	13
Profilová část maturitní zkoušky.....	16
Stáže učitelů odborných předmětů, praktického vyučování a učitelů vybraných všeobecně vzdělávacích předmětů.....	20

ÚVOD

Materiál vznikl v rámci projektu POSPOLU – Podpora spolupráce škol a firem, který je realizován v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Model představuje nástroj, který slouží jako podpora při vymezování obsahu a podmínek spolupráce školy a zaměstnavatele¹.

Obsahuje nejrůznější aspekty, které je třeba řešit při navazování, průběhu a vyhodnocení spolupráce. Je určen školám i zaměstnavatelům. Je vhodným vodítkem jak pro již vytvořená fungující partnerství, tak pro subjekty, které mají zájem spolupráci teprve navázat.

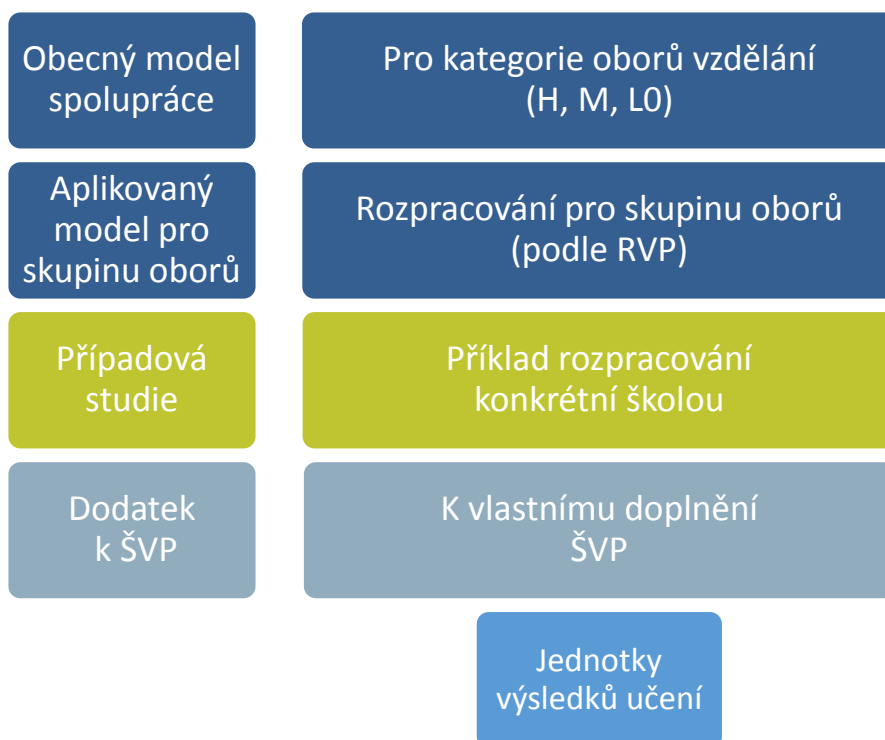
Model nemá charakter závazného dokumentu, jeho funkce je inspirativní. Obsahuje náměty k nastavení a rozvoji vlastní spolupráce školy a jejích sociálních partnerů.

Snahou je přiblížit se požadavkům praxe. Uváděné náměty se zakládají na fungující dobré spolupráci. Veškeré uváděné údaje a informace jsou doporučujícího charakteru a jejich využití je na zvážení školy, která odpovídá za soulad s aktuálně platnou legislativou.

Doporučení vycházejí z obecných principů na podporu spolupráce mezi školami a zaměstnavateli, které jsou popsány v obecném modelu spolupráce škol a zaměstnavatelů. Na příkladu zvoleného oboru vzdělání jsou rozpracována pro určitou skupinu oborů do tzv. aplikovaného modelu, který se Vám právě dostal do ruky. Další inspiraci můžete nalézt v případových studiích, kde jsou uváděny příklady konkrétní spolupráce škol a zaměstnavatelů. Sami si můžete rozpracovat vlastní plány spolupráce školy a organizace do tzv. plánu spolupráce. Ten pak lze využít k doplnění ŠVP formou dodatku pro konkrétní školní rok. Nejmenší jednotkou pro plánování a realizaci spolupráce škol a firem je jednotka výsledků učení vhodná např. pro odbornou praxi žáků maturitních oborů. Tyto podklady naleznete na komunikační platformě <http://pospolu.rvp.cz/>.

¹ V textu aplikovaných modelů používáme pro zaměstnavatelskou sféru také výrazy "sociální partner (dále SP)", „firma“, „podnik“ a podobně, vždy přitom máme na mysli též široký okruh právnických či fyzických osob, ať už soukromých či z oblasti veřejné správy a služeb nebo vědy, výzkumu a vzdělávání, které nejsou střední školou a se kterými mohou školy při odborném vzdělávání spolupracovat.

Pro účely podpory při navazování, plánování a vyhodnocování spolupráce škol a jejich sociálních partnerů byla vytvořena také metodická příručka k aplikovaným modelům spolupráce s názvem *Kráčíme Pospolu k efektivnější spolupráci škol a firem*², která poskytuje metodická doporučení k organizaci spolupráce, obsahuje údaje o tom, jak prakticky využívat modely spolupráce a předkládá informace o dalších materiálech zaměřených na podporu partnerství škol a zaměstnavatelů.

SLOVNÍČEK POJMŮ

Abychom si se školami a se zaměstnavateli lépe porozuměli, byl vytvořen slovníček používaných pojmů. Zde najdete stručně vysvětlené pojmy související s danou problematikou spolupráce škol se zaměstnavatelským prostředím.

ODKAZ NA SLOVNÍČEK

http://pospolu.rvp.cz/filemanager/userfiles/nastroje/Slovnicek_pojm%C5%AF.pdf

LEGISLATIVNÍ PROSTŘEDÍ

ODKAZ NA PLATNÉ LEGISLATIVNÍ NORMY

http://pospolu.rvp.cz/filemanager/userfiles/nastroje/Obecna_legislativa_AM.pdf

² Viz <http://pospolu.rvp.cz/kracime-pospolu>.

ODKAZY NA PLATNÉ LEGISLATIVNÍ NORMY SPECIFICKÉ PRO DANOU SKUPINU OBORŮ VZDĚLÁNÍ

- Zákon č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění pozdějších předpisů:
<https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=57522&nr=95~2F2004&rpp=15#local-content>;
- zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů:
<https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=57523&nr=96~2F2004&rpp=15#local-content>;
- vyhláška č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání:
<https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=59467&nr=39~2F2005&rpp=15#local-content>;
- vyhláška č. 271/2012 Sb., o stanovení seznamu nemocí, stavů nebo vad, které vylučují nebo omezují zdravotní způsobilost k výkonu povolání lékaře, zubního lékaře, farmaceuta, nelékařského zdravotnického pracovníka a jiného odborného pracovníka, obsahu lékařských prohlídek a náležitostech lékařského posudku (vyhláška o zdravotní způsobilosti zdravotnického pracovníka a jiného odborného pracovníka):
<https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=78030&nr=271~2F2012&rpp=15#local-content>;
- zákon č. 47/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění zákona č. 167/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů:
<https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=79513&nr=47~2F2013&rpp=15#local-content>;
- vyhláška č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků:
<https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=73877&nr=55~2F2011&rpp=15#local-content>;
- vyhláška č. 306/2012 Sb., o podmínkách předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění a o hygienických požadavcích na provoz zdravotnických zařízení a ústavů sociální péče:

<https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=78240&nr=306~2F2012&rpp=15#local-content>;

- vyhláška č. 92/2012, o požadavcích na minimální technické a věcné vybavení zdravotnických zařízení a kontaktních pracovišť domácí péče:

<https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=77185&nr=92~2F2012&rpp=15#local-content>.

POPIS CÍLŮ SPOLUPRÁCE ŠKOL SE ZAMĚSTNAVATELI

- Realizovat praktické vyučování na pracovištích zaměstnavatelů tak, aby žáci získali představu o reálném pracovním prostředí a práci v oboru při naplňování profilu absolventa;
- zvýšit roli zaměstnavatelů při přípravě žáků na budoucí profesi, aktivně zapojit jednotlivé zaměstnavatele do přípravy žáků;
- rozšířit teoretické znalosti žáků oboru vzdělání v praxi;
- využívat technologické vybavení zaměstnavatelů při odborné i učební praxi žáků;
- rozvíjet návyky žáků související s bezpečností práce a ochranou zdraví při práci na pracovištích zaměstnavatelů;
- napomoci žákům osvojit si etický kodex na pracovišti, rozvíjet komunikační dovednosti v pracovním kolektivu, rozvíjet orientaci v pracovně právních vztazích;
- zvyšovat odborné i klíčové kompetence žáků (a učitelů) za pomoci odborníků z praxe;
- realizovat kooperaci mezi odborníky z praxe a učiteli odborných předmětů zaměřenou na přenos zkušeností a znalostí v oboru;
- seznamovat žáky i učitele v prostředí školy nebo zdravotnického zařízení s novými poznatky i trendy v konkrétním oboru;
- získávat informace a vlastní zkušenost z reálného pracovního prostředí (žáci, učitelé) přímo, bez dalšího zprostředkování;
- podporovat nadané žáky a motivovat je k dalšímu vzdělávání a práci v oboru;
- přibližovat obsah výuky požadavkům pracovního trhu;
- připravit žáky na práci v prostředí se zvýšenými nároky na dodržování hygienických požadavků zdravotnických zařízení, dodržování zásad hygienicko-epidemiologického režimu;
- osvojit si požadované pracovní návyky, hodnoty a morální přesvědčení vyplývající z etického kodexu zdravotníků a práv nemocných;
- znát a dodržovat rozsah odborné způsobilosti zdravotnického asistenta;
- zapojit do přípravy a realizace profilové části maturitní zkoušky (dále profilová část MZ) zaměstnavatele;

- nastavit větší provázanost profilové části MZ s praxí za účelem zkvalitnění vzdělávání a pro lepší zaměstnatelnost absolventů odborných škol;
- seznamovat učitele s novými technologiemi a pracovními postupy a také s novými přístroji a nástroji; podpořit sdílení zkušeností mezi učiteli a odborníky z praxe;
- vytvářet a nabízet podmínky pro rozvoj odborných kompetencí a mobilitu učitelů.

VYMEZENÍ SKUPINY OBORŮ VZDĚLÁNÍ

Aplikovaný model spolupráce škol a zaměstnavatelů je určen pro obor vzdělání **53-41-M/01 Zdravotnický asistent**, který byl vybrán jako reprezentativní pro skupinu oborů. Model však vedle specifík týkajících se oboru vzdělání 53-41-M/01 Zdravotnický asistent postihuje i obecné principy spolupráce škol a zaměstnavatelů pro danou skupinu oborů a může sloužit pro inspiraci i pro další obory vzdělání této skupiny.

Další obory vzdělání zařazené ve skupině:

53-41-M/02 Nutriční asistent

53-43-M/01 Laboratorní asistent

53-44-M/01 Ortoticko-protetický technik

53-44-M/03 Asistent zubního technika

PRAKTICKÉ VYUČOVÁNÍ

Cíl: Zvýšení odborných a klíčových kompetencí žáků v reálném pracovním prostředí

Praktické vyučování v oborech vzdělání v kategorii dosaženého vzdělání M zahrnuje realizaci praktických činností formou odborné praxe.

ODBORNÁ PRAXE

Cíle odborné praxe bude dosaženo směřováním k získání a rozvíjení následujících odborných kompetencí odvozených z RVP pro obor vzdělání 53-41-M/01 Zdravotnický asistent:

<http://zpd.nuov.cz/RVP/ML/RVP%205341M01%20Zdravotnicky%20asistent.pdf>.

Odborná praxe žákovi umožní rozvíjet následující odborné kompetence:

- provádět základní činnosti ošetrovatelské péče v rozsahu své odborné způsobilosti (sledovat fyziologické funkce, provádět komplexní hygienickou péči, vhodně používat odbornou terminologii atd.);
- vykonávat individualizovanou ošetrovatelskou péči pod odborným dohledem s použitím zdravotnické dokumentace a platných ošetrovatelských standardů;
- vyhledávat a uspokojovat psychické, tělesné, sociální a spirituální potřeby pacientů (dospělých, dětí, handicapovaných);
- uplatňovat individuální přístup k pacientům;
- poskytovat podle svých možností pomoc v situacích ohrožujících život i zdraví člověka;
- dodržovat bezpečnost a ochranu zdraví při práci.

Smyslem odborné praxe pro žáky je aplikovat získané teoretické znalosti a praktické dovednosti v praxi, získat první praktické zkušenosti, rozvinout své schopnosti a zapojit se do pracovního týmu. Odborné vzdělávání je vedeno v souladu s požadavky trhu práce.

Je nutné, aby si žáci osvojili veškeré odborné kompetence dané v RVP. Značnou část z nich lze rozvíjet (pod dohledem) přímo ve zdravotnických zařízeních.

V rámci odborné praxe jsou rozvíjeny odborné a klíčové kompetence žáků, které získali především ve výuce předmětů obsahových okruhů Základ pro poskytování ošetrovatelské péče, Ošetrovatelství a ošetrovatelská péče a Sociální vztahy a dovednosti.

UČEBNÍ PRAXE

- Učební praxe probíhá v rámci vzdělávacího předmětu, jehož rozsah je stanoven v učebním plánu týdenním počtem hodin; je praktickým doplněním tohoto předmětu;

- zařazuje se průběžně od 1. ročníku a vykonává se jak ve škole, tak na pracovišti zaměstnavatele;
- na rozdíl od odborné praxe není učební praxe bloková, probíhá pravidelně podle rozvrhu;
- počet hodin praktického vyučování daného oboru je stanoven vyhláškou č. 39/2005 Sb.; učební praxe je doplněním praxe odborné, aby celkový počet hodin praktického vyučování odpovídal vyhlášce;
- způsob organizace učební praxe je v kompetenci ředitele školy, učební dny se cyklicky opakují; je však také možné sloučit výuku do vícedenních celků.

NÁSTROJE PRO ZAJIŠTĚNÍ KVALITY PRAKTICKÉHO VYUČOVÁNÍ

Pro zajištění standardů kvality doporučujeme při realizaci praktického vyučování využít zásad EQAVET (<http://pospolu.rvp.cz/eqavet>) a principů ECVET (<http://pospolu.rvp.cz/ecvet>).

To znamená především se zamyslet nad těmito podněty:

- předem se dohodnout na očekávaných výsledcích učení (škola a zaměstnavatel), které žák během praktického vyučování získá (vytvořit tzv. jednotku/jednotky výsledků učení), tzn. domluvit obsah a rozsah odborné praxe (očekávané výsledky učení, které má žák získat na pracovišti), zásady a způsoby hodnocení a validaci získaných výsledků učení (forma, kritéria včetně definování pracovních a hodnoticích úkolů, četnost hodnocení);
- připravit text, který popíše podmínky, obsah praktického vyučování, očekávané výsledky učení, způsob jejich hodnocení, způsob validace a uznání výsledků učení. Tato dohoda mezi vysílající organizací (školou), přijímající organizací a učícím se žákem zajistí, aby na všech stranách byla jasně stanovena pravidla, za kterých se bude praktické vyučování odehrávat. Přílohou takové vzájemné dohody může být konkrétně vypracovaná jednotka výsledků učení, kterou žák absolvuje v rámci praktického vyučování. Tento text (vyjádřený formou určité dohody mezi zainteresovanými stranami) nenahrazuje Smlouvu o obsahu, rozsahu a podmínkách praktického vyučování povinně uzavřenou mezi školou a zaměstnavatelem, proto není možné tyto materiály vzájemně zaměňovat, každý slouží k jinému účelu. Formuláře pro přípravu vzájemné dohody a jednotky výsledků učení naleznete na <http://pospolu.rvp.cz/seznam-nastroju#ECVET>;
- zaznamenat dosažené a ohodnocené výsledky učení do osobního záznamu. Osobní záznam je dokument, ve kterém jsou uvedeny skutečně dosažené a ohodnocené výsledky učení. Může být součástí portfolia žáka;
- hodnocení žáka na pracovišti provede instruktor praktického vyučování (dále instruktor) na základě předem definovaných, praktických hodnoticích úkolů (které ověří získané výsledky učení). Tyto výsledky předá učiteli praktického

vyučování. K jeho hodnocení učitel přihlíží při klasifikaci žáka. Za klasifikaci žáka je vždy zodpovědný učitel praktického vyučování.

Dále je doporučeno zaměřit se na tyto záležitosti:

- k povinnostem učitelů praktického vyučování/učitelů odborných předmětů patří i pravidelná kontrola žáků na pracovištích, kontrola souladu s dohodnutými výsledky učení; popř. úprava dohody mezi školou a zaměstnavatelem o nastavení výsledků učení, které by měl žák na pracovišti získat;
- důležité je také sebehodnocení žáka – co během dne na pracovišti vykonával za činnosti, co nového se naučil, co je naopak nutné ještě procvičit apod. Za tímto účelem si žák vede pracovní deník, který obsahuje také informace o docházce a průběhu praktického vyučování na pracovišti; do deníku může provádět záznamy také instruktor;
- zavedením tzv. portfolia žáka, kam si každý žák může ukládat všechny záznamy o dosažených výsledcích učení (např. osobní záznamy nebo certifikáty za absolvovanou mobilitu a zpětnovazební dotazníky), případně vedením deníků z průběhu praktického vyučování, může absolvent budoucímu zaměstnavateli lépe a srozumitelněji prokázat, jakými praktickými dovednostmi disponuje. To mu později může pomoci při vstupu na trh práce;
- pro podporu úspěšné realizace spolupráce škol a zaměstnavatelů se doporučuje využít formulář (<http://pospolu.rvp.cz/seznam-nastroju#EQAVET>), který ověřuje, zda se při poskytování praktického vyučování nic neopomnělo; indikátory uvedené ve formuláři splňují požadavek využívání cyklu zajišťování kvality (plánování, provádění, hodnocení, revize), a jsou tedy v souladu se zásadami EQAVET;
- doporučujeme nastavení společných cílů školy a zaměstnavatele a dohodnutí kritérií, jimiž se budou dosažené cíle vyhodnocovat. Na základě toho se následně (např. po skončení školního roku) přehodnotí relevantnost nastavených cílů, kritérií a přijmou se opravná opatření pro další spolupráci;
- dobré naplánování spolupráce při realizaci odborné praxe je tedy možné považovat za klíčové. Za tímto účelem doporučujeme připravit plán spolupráce formou dodatku k ŠVP. Formulář pro přípravu dodatku naleznete na <http://pospolu.rvp.cz/seznam-nastroju#plan-spoluprace>.

PEDAGOGICKO-ORGANIZAČNÍ ZAJIŠTĚNÍ

Odborná praxe je organizována na základě smluvního vztahu školy a pracoviště (zdravotnického zařízení) o zajištění odborné praxe (Smlouva o obsahu, rozsahu a podmínkách praktického vyučování) a je třeba věnovat pozornost:

- zabezpečení podmínek pro vykonání odborné praxe žáků tak, aby byly naplněny veškeré požadavky zákonných předpisů;
- stanovení pravidel, podmínek a povinností pro žáky, školu i zdravotnická, popř. sociální a rehabilitační zařízení.

Je možné využít následující podněty a doporučení:

- odborná praxe je organizována na klinikách, ve fakultních a oblastních nemocnicích, v ambulantních zdravotnických zařízeních, sociálních zařízeních a na rehabilitačních pracovištích;
- velikost daného pracoviště není pro zajištění odborné praxe určující;
- vytipování zaměstnavatele, tzn. určení potenciálního zaměstnavatele žáků v souladu s oborem vzdělání (možnost i v návaznosti na bydliště žáka);
- možnost střídání na různých typech pracovišť;
- pro každé pracoviště příprava vlastní jednotky výsledků učení, ke které praxe směřuje (viz výše principy ECVET);
- zpracování plánu odborné praxe v souladu s ŠVP;
- účast žáků na odborné praxi podle stanoveného rozpisu a ve stanoveném rozsahu; v ŠVP je zpracována učební osnova pro odbornou praxi; zapojeni jsou všichni žáci;
- odborná praxe je zařazena minimálně v rozsahu podle RVP: minimálně 4 týdny za celou dobu vzdělávání. Možné je její navýšení a zařazení minimálně 1 týdne do 2. ročníku, aby si žáci procvičili odborné výkony přímo v reálném prostředí, ihned po naučení ve škole. Období teoretického vyučování je zkráceno o odpovídající počet dní v ročníku, kam je odborná praxe zařazena³;
- odborná praxe probíhá na pracovištích zdravotnických nebo sociálních zařízení;
- odbornou praxi je nejvhodnější soustředit do jednoho měsíce (2. pololetí 3. ročníku nebo začátek 1. pololetí 4. ročníku), dělení na menší celky (např. 1–2 týdny ve 3.–4. ročníku) nevytváří vhodné podmínky pro to, aby žák byl na pracovišti co nejdéle a mohl pracovat do jisté míry samostatně pod odborným dohledem instruktora - kvalifikovaného zdravotnického pracovníka;
- stanovení rozsahu pro dílčí pracoviště (oddělení);
- zpracování učební osnovy a harmonogramu odborné praxe v souladu se ŠVP se zapojením zaměstnavatelů;
- odborná praxe doplňuje praxi učební (viz výše).

PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ

- Vedení školy určí pracovníka zodpovědného za navázání spolupráce a komunikaci se zaměstnavatelem;
- po vytipování a dohodě se zaměstnavatelem o možnosti realizace odborné praxe je nutné určit personální zajištění pracovníky, kteří povedou odbornou praxi žáků na konkrétním pracovišti (instruktoři).

³ RVP stanoví minimální rozsah odborné praxe 4 týdny. Vyhláška č. 39/2005 Sb., stanoví minimální požadavky k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání.

Při realizaci praktického vyučování je kladen důraz na **socializační aspekt** v reálném pracovním prostředí. Velký význam má osoba instruktora a pracovního kolektivu spolupracujícího zařízení, ve kterém se rozvíjí zejména:

- vztah k práci, kolektivu a pracovníkům;
- správné pracovní návyky a odpovědnost;
- loajalita k zaměstnavateli a škole;
- kreativita, spolehlivost, ochota apod.;
- povědomí o možnostech uplatnění po ukončení vzdělávání;
- sociální citění, empatie;
- uplatňování zásad zdravotnické etiky a práv pacienta, respektování osobnosti pacienta, jeho věku, potřeb, sociokulturních a jiných specifíků (konkrétně také např. ochrana nemocných před poškozením);
- ochrana lidského života;
- zachovávání mlčenlivosti;
- úloha vzdělávání a osobnostního rozvoje;
- ocenění za práci (nejen finanční);
- motivace aj.

TECHNOLOGICKÉ ZAJIŠTĚNÍ

Žák pracuje s vybavením, které odpovídá kompetencím oboru vzdělání 53-41-M/01 Zdravotnický asistent.

VYUŽITÍ NÁRODNÍ SOUSTAVY POVOLÁNÍ

- Daný obor připravuje žáky na pozdější výkon specifických povolání dle NSP (Národní soustava povolání: <http://www.nsp.cz>):
 - odborný směr: Zdravotnictví a farmacie:
http://katalog.nsp.cz/poziceOdbornySmer.aspx?kod_smeru=12.

VYUŽITÍ ODBORNÍKŮ Z PRAXE

Cíl: Pomoc zaměstnavatelů při zkvalitňování procesu výuky

Odborník z praxe je zástupce zaměstnavatelské sféry ve výuce nebo při aktivitách spojených s osvojováním odborných kompetencí žáků.

Prispívá k doplnění výuky o specifické odborné poznatky a dovednosti např. formou krátkodobého kurzu, ukázky, přednášky apod. Zapojení odborníka z praxe má podněcovat rozvoj a zájem žáků o obor a doplňovat jejich odborný přehled o novinky z oboru.

Odborník z praxe může spolupracovat se školou při zadávání praktických úkolů a jejich řešení na pracovišti. Může však působit i na půdě školy, např. vstupovat do teoretické či praktické výuky, obvykle za přítomnosti učitele daného předmětu.⁴

Je nutné zodpovědně vytipovat takového odborníka, který bude vyhovovat nejen po stránce odborné, ale také bude schopen své zkušenosti zajímavě žákům přiblížit.

Odborníkem z praxe je zdravotnický nebo sociální pracovník (např. sestra se specializací, lékař s atestací nebo sociální pracovník).

ZPŮSOBY ZAPOJENÍ ODBORNÍKA Z PRAXE

- Pravidelné (systematické) – předem stanovena témata v souladu se ŠVP včetně počtu hodin výuky, např. přímá pedagogická činnost, odborník má s vedením školy uzavřen pracovně právní vztah;
- nepravidelné (občasné) – v návaznosti na odborné učivo nebo průřezová témata (např. odborné přednášky, workshopy), přípravu a realizaci maturitních zkoušek, odborné soutěže dle potřeb školy (vedení či posuzování seminární práce žáků, konzultace k žákovským projektům apod.); ovšem i některé aktivity, jsou-li plánovité a opírají-li se o dobrou spolupráci se sítí zařízení a odborníků, se mohou stát systematickými;
- do běžné výuky – jako součást vyučovací hodiny;
- povinný/volitelný seminář vyučovaný odborníkem z praxe;
- exkurze v reálném prostředí zaměstnavatele konaná pravidelně v rámci výuky odborných předmětů;
- workshop (jednorázový nebo opakovaný) vázaný k vybranému tematickému celku v reálném pracovním prostředí nebo na půdě školy;
- cvičení vedené odborníkem na školním pracovišti nebo v laboratoři;

⁴ Pro vysvětlení rozdílu mezi odborníkem z praxe a instruktorem praktického vyučování: instruktor je zaměstnanec zdravotnického zařízení, který se se žákem setkává pouze v prostředí tohoto zařízení a vede ho během odborné praxe. Odborník z praxe se se žáky může setkat jak na půdě školy, tak na pracovišti (např. při exkurzi apod.).

- účast odborníka z praxe při soutěžích a přehlídkách;
- akcent na motivační prvky (soutěže týmů, postupy do vyšších školních až celostátních kol, odměny za nejlepší umístění);
- možnost vytipování nadaných žáků ze strany zaměstnavatele a uvažování o jejich zaměstnání po absolvování školy;
- dobrovolnická činnost na vybraných odděleních;
- pomoc při zajišťování odborných seminářů a odborných konferencí.

HODNOCENÍ PŘÍNOSU ODBORNÍKA Z PRAXE A HODNOCENÍ KVALITY

- Nastavení cílů spolupráce školy a odborníka, dohodnutí kritérií, jimiž se budou dosažené cíle hodnotit, vyhodnocení dosažených cílů, přehodnocení relevantnosti nastavených cílů, kritérií a přijetí opravných opatření pro další spolupráci;
- zajištění kvality ve smyslu hodnocení výuky (z různých úhlů pohledu – z pozice školy, žáka, odborníka z praxe i souladu s RVP/ŠVP);
- vstupní a výstupní test, znalostní test, prověření praktických dovedností (dílčí ošetrovatelské úkony nebo komplexní péče), vždy se zpětnou vazbou;
- různé formy soutěží znalostního či praktického charakteru (např. soutěž první pomoci);
- samostatná práce žáka na zvolené téma;
- možnost žáka získat např. i certifikát od zdravotnického zařízení o absolvování kurzu, workshopu, atd.;
- využití prvků EQAVET.

ČASOVÉ ZAJIŠTĚNÍ

- Škola po dohodě s odborníkem stanoví minimální počet hodin odučených za pololetí, případně počet exkurzí, seminářů atd.;
- možnost využití disponibilních hodin RVP.

PROSTOROVÉ ZAJIŠTĚNÍ

- Ve škole nebo na školním pracovišti s využitím vybavení školy, popřípadě pomůckami donesenými odborníkem (včetně např. instruktážního videa, ukázky nástrojů, přístrojů);
- ve zdravotnickém zařízení s využitím technologického vybavení zařízení;
- kombinovaná varianta – část výuky ve škole, část ve zdravotnickém zařízení.

PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ

- V případě výuky mimo školu je potřeba zajistit pedagogický dozor;

- doprava do místa výkonu – odborník do školy / žáci na exkurzi či workshop do zdravotnického zařízení (bude hodně regionálně podmíněné – různé vzdálenosti);
- pojištění a řešení BOZP, všichni žáci jsou pojištěni školou a poučení v oblasti BOZP.

TECHNOLOGICKÉ ZAJIŠTĚNÍ

- BOZP a pojištění pro odborníka z praxe;
- podmínky pro výuku daných témat a jejich zajištění.

FINANČNÍ ZAJIŠTĚNÍ

- Možnosti zajištění odměňování zapojených odborníků z praxe do výuky;
- možnost daňových úlev pro firmu i zaměstnance (náklady na získání profesní kvalifikace nebo Osvědčení o učitelské způsobilosti lze v současnosti uvést jako výdaje za zvyšování kvalifikace⁵);
- náklady spojené s cestou odborníka z praxe do školy či učitele (možný pedagogický dozor) na exkurzi nebo workshop ve zdravotnickém zařízení – služební cesta, pojištění.

⁵ Viz zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, § 227–235 (odborný rozvoj zaměstnanců); dále také zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, § 108 (rekvalifikace).

PROFILOVÁ ČÁST MATURITNÍ ZKOUŠKY

Cíl: Přibližování obsahu výuky potřebám zaměstnavatelů

Požadavky na profilovou část maturitní zkoušky (dále profilová část MZ) jsou dány kurikulárními dokumenty, z nichž principiálně vycházejí. Příprava školního vzdělávacího programu a kvalitní plánování a realizace vzdělávacího programu společně s regionálními zaměstnavateli umožní v závěru vzdělávacího cyklu i zapojení zaměstnavatelů do realizace maturitních zkoušek.

Zapojení zaměstnavatelů do profilové části MZ může mít několik podob:

- pomoc při zabezpečení praktické zkoušky na pracovišti zaměstnavatele;
- pomoc při volbě témat pro praktickou zkoušku (případně pro maturitní práci);
- zapojení odborníků z praxe při zpracování maturitních prací žáků v rolích vedoucího práce nebo oponenta, účast odborníka z praxe u obhajoby maturitní práce.

Profilová část maturitní zkoušky zahrnuje podle zákona č. 561/2004 Sb., § 79, 2–3 zkoušky, které mohou být realizovány formou ústní zkoušky před zkušební maturitní komisí, písemné zkoušky, praktické zkoušky, maturitní práce a její obhajoby před zkušební maturitní komisí, nebo kombinací uvedených forem. Počet zkoušek a jejich formu stanoví ředitel školy, nebo jsou stanoveny příslušným RVP. RVP pro odborné vzdělávání určují, že jedna ze zkoušek profilové části MZ musí být formou praktické zkoušky.

Doporučujeme zaměřit se především na formu maturitní práce s obhajobou před zkušební maturitní komisí jako prostředku pro komplexní ověření klíčových a odborných kompetencí žáků a na formu praktické zkoušky (popř. kombinaci praktické zkoušky a jiné formy maturitní zkoušky), která je zaměřena na ověření konkrétních pracovních činností a dovedností vztahujících se k danému oboru vzdělání. Obě tyto formy profilové části MZ jsou také nejvhodnější pro realizaci spolupráce se sociálními partnery (SP).

OBSAH A POSTUP ŘEŠENÍ

Při realizaci profilové části MZ se doporučuje věnovat pozornost následujícím bodům:

- stanovení forem pro 2–3 zkoušky profilové části MZ v souladu s legislativou (vyhláška MŠMT č. 177/2009 Sb.) a profilem oboru vzdělání, zohlednění možnosti zapojení SP;
- vymezení vazby jednotlivých zkoušek na kompetence absolventa v RVP a ŠVP;
- stanovení zkušebních předmětů (tj. předmětů nebo ucelených částí vzdělávacího obsahu) v souladu s legislativou pro zvolenou formu;

- rozpracování obsahu jednotlivých částí zkoušek profilové části MZ (návrhu témat);
- určení postupů realizace jednotlivých forem profilové části MZ pro daný obor vzdělání;
- harmonogram řešení; zohlednění organizačních podmínek konání profilové části MZ daných legislativou (zvl. § 79/3 zákona č. 561/2004 Sb., § 18 vyhlášky MŠMT č. 177/2009 Sb.

ÚSTNÍ, PÍSEMNÁ A PRAKTICKÁ ZKOUŠKA

Pro úspěšnou realizaci těchto forem profilové části MZ je vhodné stanovit obsah a způsob konání zvolených forem profilové části MZ včetně nastavení kritérií ověřování a hodnocení výkonu žáků v dané zkoušce, konkrétně je třeba věnovat se těmto bodům:

- vymezení obsahu profilové části MZ na základě RVP konkrétního oboru vzdělání a jeho rozpracování do témat, zkušební témata se mohou vztahovat také k odbornému zaměření/profilaci ŠVP;
- porovnání témat s kompetencemi absolventa a stanovení vhodné formy zkoušky k jejich ověřování (ústní, praktická, písemná, kombinovaná);
- zveřejnění témat pro jednotlivé části zkoušky ředitelem školy;
- popis pojetí praktické zkoušky v daném oboru vzdělání: obsah zkoušky, způsob jejího konání, materiální a jiné zajištění, zapojení SP včetně možnosti realizace zkoušky na pracovišti SP;
- popis pojetí písemné zkoušky v daném oboru vzdělání, pokud bude součástí profilové části MZ (témata, způsob volby zkušebního tématu žáky, rozsah a způsob konání zkoušky);
- stanovení kritérií ověřování a hodnocení výkonů žáků pro jednotlivé části zkoušky a zkušební témata; kritéria zahrnují nejen požadavky na odborné kompetence, ale rovněž na vybrané klíčové kompetence (adekvátně podle formy zkoušky a tématu);
- vymezení nezbytných materiálních podmínek pro realizaci dané zkoušky (pomůcky, přístrojové a jiné zařízení);
- u kombinované formy zkoušky nastavení způsobu hodnocení pro jednotlivé části a pro celkové hodnocení.

MATURITNÍ PRÁCE A JEJÍ OBHAJOBA PŘED ZKUŠEBNÍ MATURITNÍ KOMISÍ

Forma maturitní práce s obhajobou je ve zdravotnických oborech spíše výjimečná, ale její zařazení např. v rámci kombinované formy je možné. Pro úspěšnou realizaci této formy profilové části MZ je vhodné věnovat se těmto záležitostem:

- stanovení témat maturitní práce (MP) ředitelem školy na základě doporučení předmětové komise, která spolupracuje se SP;
- počet žáků, kteří budou skládat profilovou část MZ touto formou;

- vymezení rozsahu a podmínek zapojení SP při přípravě maturitní práce žáků a její obhajobě (např. vedení MP, možnost a podmínky použití zařízení SP, oponentura MP);
- popis požadavků na maturitní práci: obsah, forma zpracování, struktura a rozsah práce, formální náležitosti, termín odevzdání práce, počet vyhotovení aj.;
- harmonogram postupu zpracování MP: klíčové body postupu řešení a kontroly, termín pro odevzdání práce, způsob a termíny kontaktu s vedoucím práce (včetně jména vedoucího práce) aj.;
- popis požadavků na obhajobu MP;
- stanovení kritérií a způsobu hodnocení a) maturitní práce, b) obhajoby, c) celkového hodnocení;
- podpora žáků při zpracování MP: semináře a cvičení, konzultace s vedoucím práce (osobní, elektronická), metodické a jiné podpůrné materiály (např. jak se připravit na obhajobu MP atd.), šablony (např. šablona titulního listu MP, šablona k prezentaci maturitní práce při obhajobě aj.) apod.

PROSTOROVÉ ZAJIŠTĚNÍ

- Vyhledání vhodných sociálních partnerů (zdravotnických zařízení) s profilem činnosti odpovídajícím danému oboru vzdělání a dalšími vhodnými podmínkami (např. na základě dosavadní spolupráce).

PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ

- Ve spolupráci se SP vytipovat možnosti spolupráce pro profilovou část MZ a vhodné odborníky z praxe k přípravě a realizaci vybraných forem profilové části MZ;
- vymežit smluvně podíl a podmínky participace SP (organizace i jednotlivce) na přípravě a realizaci příslušných forem profilové části MZ včetně finančního a organizačního zajištění.

FINANČNÍ ZAJIŠTĚNÍ

Předpokládané osobní a provozní náklady:

- osobní náklady na činnosti odborníka/ů z praxe týkající se vedení maturitní práce žáka, zpracování oponentního posudku a účasti na obhajobě, přípravy zadání (zkušebních témat a konkrétních úkolů) pro praktickou profilovou část MZ (popř. další formy), členství ve zkušební komisi;
- provozní náklady sociálního partnera (organizace) týkající se poskytnutí technického zázemí pro zpracování maturitní práce nebo pro realizaci praktické maturitní zkoušky na pracovišti SP (např. přístrojové, materiální a jiné vybavení);

- způsob krytí předpokládaných nákladů.

DOPORUČENÁ LITERATURA

- KAŠPAROVÁ, Jana a kolektiv. *Profilová maturitní zkouška v odborných školách. Příručka pro učitele středních odborných škol*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2012. ISBN 978-80-87-063-95-8.

STÁŽE UČITELŮ ODBORNÝCH PŘEDMĚTŮ, PRAKTICKÉHO VYUČOVÁNÍ A UČITELŮ VYBRANÝCH VŠEOBECNĚ VZDĚLÁVACÍCH PŘEDMĚTŮ

Cíl: Pomoc zaměstnavatelů při zkvalitňování procesu výuky

PLÁNOVÁNÍ STÁŽE

Při plánování stáže realizované na pracovišti sociálního partnera je třeba zohlednit:

- cíle stáže;
- minimální rozsah: podle účelu stáže (po dohodě mezi školou a zařízením);
- kdy bude stáž probíhat (např. v období prázdnin);
- minimální počet zapojených učitelů (z jedné školy, z více škol): zde nutno zohlednit odlišnosti v průběhu stáže, pokud jde o jednoho učitele, více učitelů z jedné školy, více učitelů z různých škol, může se měnit i v průběhu stáže;
- nastavení pravidel spolupráce: podíl odborníka od zaměstnavatele a učitele na vymezení cílů stáže, jejího průběhu a očekávaných výsledků, s kým bude učitel spolupracovat, kdo bude hodnotit dosažené výsledky apod.;
- popis a forma zapojení učitele v rámci stáže (podrobný rozpis aktivit, které jsou součástí stáže, např. práce s konkrétními nástroji, přístroji či stroji, účast učitele na dílčích úkolech zaměstnavatele, formy spolupráce více učitelů z různých škol a pracovníků zdravotnického zařízení při řešení konkrétních úkolů), předpokládané činnosti vykonávané na stáži, předpokládané osvojení odborných kompetencí v rámci stáže;
- personální zajištění stáže (odborné požadavky na pracovníka zodpovědného za odborné vedení učitele/učitelů v průběhu stáže – mentora, počet pracovníků zdravotnického zařízení zapojených do spolupráce v rámci stáže aj.): stanovit činnosti, které bude vykonávat a v jakém rozsahu bude zapojen;
- pracovní podmínky (kdo zajistí přístup učitele na pracoviště, vybaví ho pracovním oděvem/ochrannými prostředky, kdo proškolí učitele BOZP apod.);
- požadavky na stážistu – materiální, technické, osobnostní a personální;
- místo odborné a časově náročné stáže je možné uskutečnit řízený rozhovor se zaměstnancem vybraného pracoviště vč. případné exkurze do tohoto zdravotnického zařízení s cílem doplnit a rozšířit teoretické znalosti učitele o poznatky z praxe.

Pro popis očekávaných i dosažených výsledků stáže lze využít velmi úspěšně:

- možnost získání certifikátu;

- prvky ECVET⁶ (mobilita učitelů, zvýšení odborných kompetencí učitele, rozpracování jednotek výsledků učení).

Vzhledem ke vzdělávacímu procesu je třeba zohlednit:

- vazba předmětu stáže (řízeného rozhovoru, exkurze) na RVP/ŠVP;
- stáže jsou vždy voleny tak, aby byl splněn hlavní cíl a stážista získal přehled o moderních technologiích a žádanou přidanou hodnotu.

VYHODNOCENÍ STÁŽE

- Způsob ověřování výsledků stáže (co, kde, kdy, jak často, v jakém pořadí se bude hodnotit, kritéria hodnocení);
- nástroje evaluace (čím bude ověřeno dosažení cílové úrovně stáže, např. praktické předvedení práce s nástrojem, přístrojem či strojem, zpracování instruktážního materiálu pro žáky učitelem, vytvoření dílčího produktu aj.);
- doklad o úspěšném absolvování a zakončení stáže (čím bude doloženo, typ dokladu, který úspěšný absolvent obdrží);
- hodnocení průběhu a výsledků stáže učitelem/učiteli a zástupci pracoviště (včetně různých forem spoluúčasti odborníků ze zdravotnického zařízení, např. prostřednictvím společného hodnotícího rozhovoru, facilitovaného semináře pro více učitelů apod.);
- hodnocení vlivu stáže na zkvalitňování procesu výuky, přínosu pro žáky, školu;
- návrhy na opatření vyplývající z výsledků stáže (např. na úpravy ŠVP);
- využití prvků EQAVET⁷ (společné nastavení cílů a očekávaných výsledků stáže; jak bude hodnoceno, zda bylo cílů dosaženo; jak budou hodnoceny přínosy stáže; co lze příště udělat jinak; jaká opatření budou přijata pro zlepšení průběhu a výsledků stáže).

FINANČNÍ PODMÍNKY

- Náklady na zajištění stáže pro jednoho učitele (zaměstnavatel, spoluúčast školy);
- výše odměny pro školitele/mentora ze zdravotnického zařízení;
- cestovní náklady (cestování učitele do sídla daného pracoviště);
- pojistné hrazené za učitele (pojištění pro případ úrazu učitele, škody; způsobené danému zařízení v průběhu stáže apod.).

⁶ Viz <http://pospolu.rvp.cz/ecvet>.

⁷ Viz <http://pospolu.rvp.cz/eqavet>.

